

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (трети състав)

19 юли 2012 година *

„Транспорт — Въздушен транспорт — Общи правила за извършване на въздухоплавателни услуги в Съюза — Регламент (ЕО) № 1008/2008 — Задължение на продавача на самолетното пътуване да гарантира, че приемането на незадължителните ценови добавки от потребителя се основава на „възможност за избор“ — Понятие за незадължителни ценови добавки — Цена на застраховка при отказ от полет, предлагана от независимо застрахователно дружество и включена в общата цена“

По дело C-112/11

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Oberlandesgericht Köln (Германия) с акт от 2 март 2011 г., постъпил в Съда на 4 март 2011 г., в рамките на производство по дело

ebookers.com Deutschland GmbH

срещу

Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände — Verbraucherzentrale Bundesverband eV,

СЪДЪТ (трети състав),

състоящ се от: г-н K. Lenaerts, председател на състав, г-жа R. Silva de Lapuerta, г-н E. Juhász, г-н G. Arestis (докладчик) и г-н D. Šváby, съдии,

генерален адвокат: г-н J. Mazák,

секретар: г-жа C. Strömholm, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 11 януари 2012 г.,

като има предвид становищата, представени:

- за ebookers.com Deutschland GmbH, от P. Plog и S. Zimprich, Rechtsanwälte,
- за Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände — Verbraucherzentrale Bundesverband eV, от J. Hennig, Rechtsanwalt,
- за испанското правителство, от г-жа S. Centeno Huerta, в качеството на представител,

* Език на производството: немски.

- за италианското правителство, от г-жа G. Palmieri, в качеството на представител, подпомагана от г-жа C. Colelli, avvocato dello Stato,
- за австрийското правителство, от г-жа C. Pesendorfer, в качеството на представител,
- за финландското правителство, от г-жа H. Leppo, в качеството на представител,
- за Европейската комисия, от г-н K. Simonsson и г-н K.-P. Wojcik, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 1 март 2012 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 23, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 1008/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 24 септември 2008 година относно общите правила за извършване на въздухоплавателни услуги в Общността (ОВ L 293, стр. 3).
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между ebookers.com Deutschland GmbH (наричано по-нататък „ebookers.com“), което продава самолетни пътувания чрез интернет портал, управляван от него, и Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände — Verbraucherzentrale Bundesverband eV (Федерален съюз на централите и сдруженията на потребителите, наричано по-нататък „BVV“) по повод законосъобразността при осъществяване на търговското разпространение на тези пътувания.

Правна уредба

- 3 Съгласно съображение 16 от Регламент № 1008/2008:

„Потребителите следва да бъдат в състояние ефективно да сравняват цените на въздухоплавателните услуги на различните авиокомпании. Затова крайните цени, заплащани от потребителя за въздухоплавателни услуги с произход от Общността, следва по всяко време да указват, че включват всички данъци, такси и налози. [...]“.

- 4 Член 2, точка 18 определя, че по смисъла на този регламент „въздухоплавателни тарифи“ са:

„цените, изразени в евро или в местна валута, заплащани на въздушните превозвачи, техните представители или на други продаващи билети лица за превоза от пътници за въздухоплавателните услуги, както и условията, при които тези цени са валидни, включително възнаграждението и условията, които се предлагат за посредничество, и други допълнителни услуги“.

- 5 Съгласно член 2, точка 19 „въздухоплавателни такси“ по смисъла на споменатия регламент са:

„цените, изразени в евро или в местна валута, заплащани за превоз на товар, както и условията, при които тези цени са валидни, включително възнаграждението и условията, които се предлагат за посредничество, и други допълнителни услуги“.

- 6 Озаглавеният „Информирание и недопускане на дискриминация“ член 23 от Регламент № 1008/2008 предвижда в параграф 1:

„Достъпните за масовия потребител въздухоплавателни тарифи и такси, предлагани или публикувани под всякаква форма, включително по Интернет, за въздухоплавателни услуги от летище, разположено на територията на държава членка, за която се прилага Договорът, включват приложимите за тях условия. Крайната цена, която трябва да се заплати, се посочва винаги и включва приложимите въздухоплавателни тарифи или такси, както и всички приложими данъци, такси, допълнителни такси и тарифи, които няма как да бъдат избегнати и които могат да се предвидят към момента на публикуването. Освен посочване на крайната цена, се посочва най-малко следното:

- а) въздухоплавателните тарифи или такси;
- б) данъци;
- в) летищни такси; и
- г) други такси, допълнителни такси или тарифи, като например свързани със сигурността или горивото;

в случаите, когато елементите от букви б), в) и г) са добавени към въздухоплавателните тарифи или такси. Незадължителните ценови добавки се съобщават по ясен, прозрачен и недвусмислен начин в началото на всеки процес на резервация, като приемането им от страна на потребителя се основава на „възможност за избор“.

Спорът по главното производство и преюдициалният въпрос

- 7 Ebookers.com продава самолетни пътувания чрез интернет портал, който то управлява. Когато потребителят е избрал определен полет в рамките на достъпния чрез този портал процес на резервация, в горната дясна част на страницата в интернет сайта на ebookers.com се появява разбивка на разходите, свързани с тази резервация, озаглавена „Вашите реални разходи за пътуването“ („Ihre aktuellen Reisekosten“). Освен цената на самия полет, разбивката посочва сума за „данъци и такси“ („Steuern und Gebühren“), както и разходите за „застраховка при отказ“ („Versicherung Rücktrittskostenschutz“), начислявани по подразбиране. Сумата на тези разходи представлява „общата цена на пътуването“ („Gesamtreisepreis“).
- 8 Когато резервацията е окончателно направена, потребителят трябва да плати на ebookers.com обща сума, съответстваща на тази обща цена на пътуването. Последното заплаща на съответния въздушен превозвач цената на билета, а разходите за застраховката при отказ — на застрахователно дружество, което е юридически и икономически независимо от въздушния превозвач. По същия начин ebookers.com внася данъците и таксите на съответните получатели. Ако не желае да сключи застраховка при отказ, в долната част на страницата от интернет сайта на ebookers.com потребителят получава информация относно процедурата, която да спазва, състояща се в изрично заявен отказ („opt-out“).
- 9 Според BVV описаният по-горе начин за продажба на пътувания със самолет нарушава член 23, параграф 1 от Регламент № 1008/2008 и то изисква, в рамките на процеса на резервация на полети, осъществяван чрез неговия интернет портал, ebookers.com да преустанови да предвижда сключване по подразбиране на застраховка при отказ. На 28 декември 2009 г. BVV предявява иск в този смисъл пред Landgericht Bonn, който го уважава изцяло с решение от 19 юли 2010 г.

- 10 В производството по жалбата, подадена на 23 август 2010 г. срещу това решение от страна на ebookers.com, Oberlandesgericht Köln иска да се установи дали разглежданото в главното производство предлагане от страна на ebookers.com попада в приложното поле на член 23, параграф 1 от Регламент № 1008/2008. Тъй като счита, че разрешаването на спора по главното производство зависи от тълкуването на тази разпоредба, но пък нито нейният текст, нито нейният произход показват недвусмислено дали тя се прилага в настоящия спор, споменатата юрисдикция решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Член 23, параграф 1 от Регламент [№ 1008/2008] — съгласно който незадължителните ценови добавки се съобщават по ясен, прозрачен и недвусмислен начин в началото на всеки процес на резервация, като приемането им от страна на потребителя се основава на „възможност за избор“ („opt-in“) — включва ли в приложното си поле и разходите, които са свързани със самолетно пътуване и произтичат от услуги, предоставяни от трети лица (в случая от лицето, което предлага застраховка при отказ от пътуването), и които организиращото пътуването дружество начислява на пътника заедно с въздухоплавателната тарифа като част от обща цена?“.

По преюдициалния въпрос

- 11 С въпроса си запитващата юрисдикция по същество иска да установи дали понятието за незадължителни ценови добавки, съдържащо се в член 23, параграф 1, последно предложение от Регламент № 1008/2008, трябва да се тълкува в смисъл, че обхваща свързаните със самолетно пътуване цени на услуги, като например разглежданата в главното производство застраховка при отказ от полета, предоставяни от лице, различно от въздушния превозвач, и фактурирани на потребителя от продавача на това пътуване заедно с въздухоплавателната тарифа под формата на обща цена.
- 12 В това отношение следва да се напомни постоянната съдебна практика, съгласно която при тълкуването на разпоредба на правото на Съюза трябва да се взема предвид не само нейното съдържание, но и нейният контекст и целите на правната уредба, от която тя е част (вж. по-специално Решение от 17 ноември 1983 г. по дело Merck, 292/82, Recueil, стр. 3781, точка 12, Решение от 1 март 2007 г. по дело Schouten, C-34/05, Сборник, стр. I-1687, точка 25 и Решение от 3 декември 2009 г. по дело Yaesu Europe, C-433/08, Сборник, стр. I-11487, точка 24).
- 13 Както ясно се вижда едновременно от заглавието и текста на член 23, параграф 1 от Регламент № 1008/2008, тази разпоредба има за цел да гарантира информирането и прозрачността в цените на въздухоплавателните услуги, поради което тя допринася за осигуряването на защита за потребителите, които ползват посочените услуги.
- 14 По-специално член 23, параграф 1, последно предложение от Регламент № 1008/2008 посочва „незадължителните ценови добавки“, които е възможно да бъдат избегнати, за разлика от въздухоплавателните тарифи или такси и други елементи, включени в крайната цена на полета, упоменати в член 23, параграф 1, второ предложение от споменатия регламент. В този смисъл посочените незадължителни ценови добавки са свързани с услуги, които, допълвайки самата въздухоплавателна услуга, не са нито задължителни, нито абсолютно необходими за транспорта на пътници или товари, поради което потребителят решава да ги приеме или да ги откаже. Именно понеже потребителят има възможност да упражни този избор, подобни ценови добавки трябва да се съобщават по ясен, прозрачен и недвусмислен начин в началото на всеки процес на резервация, като приемането им от негова страна се основава на „възможност за избор“, както предвижда член 23, параграф 1, последно предложение от споменатия регламент.

- 15 Това специфично изискване за незадължителните ценови добавки по смисъла на член 23, параграф 1, последно предложение от Регламент № 1008/2008 цели да попречи в рамките на процеса на резервация на полет потребителят на въздухоплавателни услуги да бъде насърчаван да закупува допълнителни спрямо самия полет услуги, които има как да бъдат избегнати и не са абсолютно необходими за нуждите на този полет, освен ако избере изрично да закупи тези допълнителни услуги и да заплати свързаната с тях ценова добавка.
- 16 Освен това споменатото изискване съответства на изискването, предвидено общо във връзка с правата на потребителите по отношение на допълнителните плащания в член 22 от Директива 2011/83/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2011 година относно правата на потребителите, за изменение на Директива 93/13/ЕИО на Съвета и Директива 1999/44/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 85/577/ЕИО на Съвета и Директива 97/7/ЕО на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L304, стр. 64). Всъщност в съответствие с тази разпоредба преди потребителят да бъде обвързан с предложение, търговецът трябва да получи изричното съгласие на потребителя за всяко допълнително плащане, което превишава възнаграждението, договорено за основното договорно задължение на търговеца, като последният не може да заключи, че такова е налице, като използва възможности по подразбиране, които потребителят трябва да отхвърли, за да избегне допълнителното плащане.
- 17 Във връзка с това, както отбелязва генералният адвокат в точка 39 от своето заключение, би било в противоречие с целта за защита на клиента, който ползва въздухоплавателни услуги, преследвана от член 23, параграф 1, последно предложение от Регламент № 1008/2008, ако посочената защита зависеше от това дали незадължителната допълнителна услуга, свързана със самия полет, и ценовата добавка, отнасяща се до тази услуга, предлагани в рамките на процеса на резервация на споменатия полет, се предлагат от въздушния превозвач или от различно лице, което е юридически и икономически независимо спрямо него. Действително, ако можеше защитата да се постави в зависимост от качеството на доставчика на тази допълнителна услуга, като защита се осигурява единствено когато услугата се предоставя от въздушен превозвач, защитата би могла лесно да се заобиколи и следователно посочената цел със сигурност би се оказала осуетена. При всички положения подобен подход би бил несъвместим с член 22 от Директива 2011/83.
- 18 От това следва, че противно на твърденията на ebookers.com, важното с оглед на защитата по член 23, параграф 1, последно предложение от Регламент № 1008/2008 е не незадължителната допълнителна услуга и ценовата добавка, отнасяща се до нея, да се предлагат от съответния въздушен превозвач или свързан с него доставчик, а тази услуга и нейната цена да се предлагат във връзка със самия полет в рамките на процеса на неговата резервация.
- 19 Освен това следва да се отбележи, противно на посоченото от ebookers.com, че това тълкуване не е несъвместимо с приложното поле на Регламент № 1008/2008. Действително, въпреки че в съответствие с член 1, параграф 1 от този регламент неговият предмет се дефинира чрез позоваване на въздушните превозвачи, след като тази разпоредба предвижда, че споменатият регламент урежда лицензирането на въздушните превозвачи от Общността и тяхното право да извършват вътрешнообщностни въздухоплавателни услуги, това не променя факта, че съгласно тази разпоредба в предмета му се включва и „ценообразуването за предоставяне на вътрешнообщностни въздухоплавателни услуги“. Също от текста на член 23, параграф 1, последно предложение от този регламент, формулиран общо, а и от преследваната от него защитна цел е видно, както бе установено в точка 17 от настоящото решение, че предвиденото в тази разпоредба изискване за защита не би могло да се поставя в зависимост от качеството на доставчика на незадължителната допълнителна услуга, свързана със самия полет.

- 20 С оглед на всички изложени по-горе съображения следва на отправения въпрос да се отговори, че понятието „незадължителни ценови добавки“ по член 23, параграф 1, последно предложение от Регламент № 1008/2008 трябва да се тълкува в смисъл, че обхваща свързаните със самолетното пътуване цени на услуги, например за разглежданата в главното производство застраховка при отказ от полет, предоставяни от лице, различно от въздушния превозвач, и фактурирани на потребителите от продавача на пътуването заедно с въздухоплавателната тарифа под формата на обща цена.

По съдебните разноси

- 21 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноси. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (трети състав) реши:

Понятието „незадължителни ценови добавки“ по член 23, параграф 1, последно предложение от Регламент (ЕО) № 1008/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 24 септември 2008 година относно общите правила за извършване на въздухоплавателни услуги в Общността, трябва да се тълкува в смисъл, че обхваща свързаните със самолетното пътуване цени на услуги, например за разглежданата в главното производство застраховка при отказ от полет, предоставяни от лице, различно от въздушния превозвач, и фактурирани на потребителите от продавача на пътуването заедно с въздухоплавателната тарифа под формата на обща цена.

Подписи